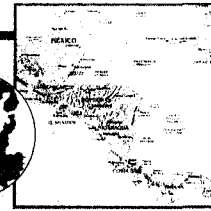

Maja Haanskorf

“Midden-Amerika steunen met onze expertise”

Ambassadeur Van Bonzel gelooft in ‘zijn’ continent

Als het aan Matthijs Van Bonzel ligt, praat hij nog uren door over Midden-Amerika. Over El Salvador, waar net verkiezingen zijn geweest, over Panama, het land dat duidelijk in de lift zit en over Costa Rica, dat wel wat concurrentie kan gebruiken. De Nederlandse ambassadeur

“Ten tijde van de burgeroorlogen was er veel belangstelling voor Midden-Amerika. Tegenwoordig, in vreedstijd, is die fors verminderd. En dat is jammer”, meent Matthijs Van Bonzel. De Nederlandse ambassadeur in Costa Rica zou graag zien dat Nederland en de Europese Unie zich inzetten voor deze regio.

in Midden-Amerika is even in Nederland en hij benut iedere kans om aandacht te vragen voor ‘zijn’ continent. “In Nederland bestaat nu minder belangstelling voor Midden-Amerika, er is geen ontwikkelingshulp meer van enige omvang behalve in Nicaragua en Guatemala”, stelt Van Bonzel. “Er zijn nog wel mensenrechtenprojecten, vanuit de ambassade. En ontwikkelingsorganisaties als Cordaid, HIVOS en ICCO doen goed werk met projecten op het terrein van HIV en Aids, gezondheidszorg en onderwijs. Maar er kan meer gebeuren. Zo heeft een land als El Salvador, waar na twintig jaar een president is gekozen die verandering wil, steun nodig uit het buitenland. Het is jammer als de aandacht verslapt, nu er eindelijk vrede is en er alternatieven voorhanden zijn. Tijdens de burgeroorlogen was er volop aandacht voor de regio, maar die lijkt verdwenen.”

Ambassadeur Van Bonzel gaat over vier Midden-Amerikaanse landen: Costa Rica, El Salvador, Panama en Honduras. Vooral het laatste land is altijd wat over het hoofd gezien door het buitenland. “Er waren hier geen *muchachos en las montañas*, geen guerilleros, niets dat om solidariteit vroeg, in tegenstelling tot El Salvador, Nicaragua en Guatemala. Wat er aan programma’s was, loopt af. Er is veel voor te

makkelijker medewerking van de lokale autoriteiten om problemen van Nederlandse bedrijven of Nederlandse toeristen uit te zoeken.” Van Bonzel ziet vooral heil in continuïteit van beleid. “Is er bijvoorbeeld ondersteuning afgesproken bij het ontwikkelen van lokale bedrijven, dan moet je dat een aantal jaren volhouden, wil je resultaten boeken.” Hij weet dat het beleid van de Nederlandse regering erop gericht is de hulp te concentreren op een paar landen. Maar ons land heeft daarnaast op meerdere terreinen meerwaarde te bieden. “Wat betreft water, landbouw, een pragmatische overheid, daar is Nederland goed in. Laten we de Midden-Amerikaanse landen dan ook steunen met onze expertise.”

Gemengde economie

Nederlands beleid is in grote mate verbonden met Europees beleid. “Nederland kan in Brussel van zich doen horen, zodat de EU gewenste zaken doorvoert. Dat lukt ons ook vaak”, meent Van Bonzel. “Het is spijtig dat de EU bananen uit Midden-Amerika tegenhoudt met het argument dat we de kleine boeren op de Canarische Eilanden moeten beschermen. Die zijn al zwaar gesubsidieerd. In Midden-Amerika zijn ook veel kleine producenten actief, met name van ecologische bananen en ananas. Soms dankzij Nederlandse ontwikkelingshulp. Wij moeten hen nu de kans geven hun producten af te zetten op de Europese markt.” Ook ten aanzien van de associatieverdragen kan Nederland een verschil maken. “Tussen de Europese Unie en Latijns-Amerika bestaat een belangengemeenschap: beide continenten kennen een gemengde economie. Dat is iets anders dan in de VS, China en Japan. Vrijhandelsverdragen met deze landen zijn puur gericht op vrijhandel en niets anders. Terwijl de EU inzet op drie pijlers: politieke dialoog, ontwikkelingssamenwerking en vrijhandel. Dat past goed in Latijns-Amerika, waar ze evenmin een volledige vrijheid voor het bedrijfsleven wensen. Ook daar leeft de wens naar vrije vakbonden, een sociaal vangnet van uitkeringen en pensioenen en een actieve rol van de overheid. Nederland kan zich inzetten de samenhang tussen deze drie pijlers te behouden.”

COOPEPURISCAL helpt kleine boeren via herbebossing het sterk geërodeerd land weer vruchtbaar te maken.

naast handelsbevordering ook paragrafen over mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking. El Salvador is een handelsland, met nijverheid en importeurs die producten doorverkopen binnen de regio. Het is geen agrarisch land. Het is dichtbevolkt, een beetje zoals Nederland." Van Bonzel ziet dat ieder land in de regio op zoek is naar de eigen sterkte. Zo kan Costa Rica bogen op sierplanten, bloemen, ananas en nieuwe tropische vruchten. Terwijl Panama het moet hebben van zaken als consultancy, diensten, het bankwezen, de haven en het Panamakanaal.

"Als ieder Midden-Amerikaans land op zichzelf blijft, is het een speelbal in de wereldeconomie. De landen worden door de buitenwereld tegen elkaar uitgespeeld. Het is belangrijk de onderlinge grenscontroles weg te halen door een douaneunie. Een voorbeeld: in ieder Midden-Amerikaans land is er nog een glasfabriek die op ouderwetse wijze flessen maakt voor de nationale markt. De directeur kent de president persoonlijk en zorgt er zo voor dat die de nationale markt gesloten houdt voor concurrentie uit het buurland. Als je de grenzen verwijdert, kan de beste fabriek gaan exporteren. En gaan de prijzen omlaag. Nu bepaalt vriendjespolitiek wat er gebeurt. Het is daarom goed dat de EU een akkoord wil met de hele regio en niet met landen apart."

Regionaal kapitaal

Het laatste decennium is er in Midden-Amerika zo iets als regionaal kapitaal ontstaan. Maar de politieke instituties blijven erbij achter. Wat winnen zij bij een associatieverdrag? Volgens Van Bonzel blijft de politiek altijd achter economische integratie aanhobbelen. "Dat was ook zo in Europa. Integreren gaat via de portemonnee." Hij zegt het nog maar eens een

keer: "Wat hier nodig is, zijn geen miljoenenprojecten, maar bescheiden projecten. Neem de medicijnen. Die zijn in El Salvador duurder dan in de rest van de regio. Eén familie, die gelieerd is aan de rechtse partij Arena – die tot nu toe aan de macht was – bezat het monopolie. Om dat te doorbreken, zouden generieke medicijnen helpen. Daarvoor moet de markt open. Wat relatief ook eenvoudig is – maar politiek lastig – is dat de rijken eindelijk eens belasting gaan betalen. Tot nog toe betalen vooral de armen en de middenklasse belasting, via de BTW. Om deze problemen aan te pakken, is onze steun welkom. In de vorm van technische assistentie, van het aanwezig zijn en van het bieden van morele ondersteuning."

De Nederlandse afwezigheid valt Van Bonzel op. "Zo was er onder de tachtig Europese waarnemers bij de verkiezingen in El Salvador geen enkele Nederlander. De delegatie bestond vooral uit Spanjaarden en Portugezen." Intussen wil Brussel de procedure voor het associatieverdrag vóór juni – de Europese verkiezingen vinden plaats op 4 juni – afronden. Ook de Midden-Amerikaanse landen hebben haast, uit angst dat een nieuwe regering in El Salvador de onderhandelingen zal stoppen. Terwijl het juist goed is om niet teveel haast te maken met de associatieverdragen, zodat de drie pijlers inhoudelijk overeind blijven, meent Van Bonzel. "Geen overhaaste afspraken over handel ten koste van mensenrechten." Een probleem in Midden-Amerika is het entameren van een debat over de associatieverdragen. Het NIMD (Nederlands Instituut voor Meerpartijen Democratie) probeert een dergelijk debat in de regio op gang te brengen. Van Bonzel: "Hoe kun je sociale sectoren tot elkaar brengen? Vooral als er geen SER of wat voor dialoog dan ook is? Je moet zorgen dat enerzijds het bedrijfsleven

niet wegloopt, anderzijds dat vakbonden zich niet tegen alles keren."

Keynesiaans project

Op het Midden-Amerikaanse continent valt de recente ontwikkeling van Panama op. Van Bonzel: "Toen ik daar eind jaren tachtig als diplomaat werkte, gebeurde er weinig. Je had dictator Noriega, en het Panamakanaal was van de VS. Nu is het kanaal van de Panamezen en is de hoofdstad Panama-Stad verenigd met de vroegere Amerikaanse zone: een soort Berlijn na de eenwording. Overal staan nieuwe gebouwen. De inkomsten uit het Kanaal zijn verdubbeld. Nederlandse bedrijven, zoals DHV, zijn betrokken bij de verbreding van het kanaal. In Panama gelden Rotterdam en Singapore als voorbeeldhavens. Dus bestaat er veel interesse in Nederland. In feite is het een Keynesiaans project: in tijden van crisis werkt Panama met overheidsgeld aan zijn kanaal. Je ziet dat het Nederlandse bedrijfsleven aandacht gaat krijgen voor Panama en ook voor Costa Rica. Vooral de toeristische sector ontwikkelt zich in Panama nu sneller dan in Costa Rica. Dat lijkt slecht voor deze pionier van ecotoerisme. Maar Costa Rica heeft baat bij concurrentie in de regio, dat houdt het land scherp. Tot nu toe zaten alle ngo's in Costa Rica. Maar onlangs is de UNDP, het ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties, naar Panama verhuisd." Regionale integratie is van groot belang, volgens Van Bonzel. "Op die manier kunnen landen van elkaar leren en met elkaar concurreren."

Rentan Ambassador

Het Koninkrijk der Nederlanden heeft over de hele wereld vertegenwoordigingen: ambassades, consulaten en permanente vertegenwoordigingen bij internationale organisaties. De posten staan onder leiding van ambassadeurs en consuls-generaal. Zij vertellen u graag over hun werk in de landen waar ze geplaatst zijn. Omdat het buitenlands beleid een zaak is voor alle Nederlanders, is Rentan Ambassador bedoeld voor iedereen – van sportvereniging tot zakelijke netwerkclub, van studentenvereniging tot vrijwilligersorganisatie – die geïnteresseerd is in het buitenland en graag eens een Nederlandse ambassadeur aan de tand wil voelen over zijn of haar ervaringen. Zie www.rentanambassador.nl

Deze suikerfabriek van een kleine boerencoöperatie in Puriscal is mede gefinancierd met geld van Nederlandse ontwikkelingsamenwerking.
Rechts: Van Bonzel.
Midden: Zijn echtgenote

Uitreiking in San Salvador van Prins Claus Prijs 2008 aan Carlos Gonsalvi, vroegere programmamaker Radio Venceremos, nu documentalist en directeur van het museum Palabra e Imagen, over de recente Salvadoraanse geschiedenis.